

**ИНСТИТУТЪТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПАРИЧНИ ПРИТЕЗАНИЯ
ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА НА ПРИЗНАВАНЕТО И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ В ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ
СЪЮЗ**

Десислава Кузманова,

докторант,

Бургаски свободен университет, Център по юридически науки, докторска
програма: Граждански процес

Резюме: През декември 2012 г. бе приет Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела. Съдебният акт разпростира последици и в държавата членка, където се иска признаването. Зачитат се материалните последици на решението и се възпрепятства възможността за постановяване на противоречиви актове. По отношение на материалните последици на решението, приложимото право ще бъде това, което е било приложено от съда при разглеждане на делото по същество. Що се отнася до процесуалните последици, ще се приложи едновременно правото на държавата по произход и правото на държавата, където се търси признаване.

Ключови думи: признаване и изпълнение на съдебни решения, съдебен контрол, екзекватура, свободно движение на съдебни решения, чуждестранно съдебно решение, кредитор, длъжник

THE INSTITUTION OF THE ENFORCEMENT OF JUDGMENTS IN THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION

Dessislava Kuzmanova,

PhD student,

Burgas Free University, Center for Legal Studies, Doctoral Program: Civil Procedure

Summary: In December 2012, Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters was adopted. The judgment extends to the Member State where recognition is sought. The substantive effects of the judgment are respected and the possibility of conflicting judgments is prevented. With regard to the substantive effects of the judgment, the applicable law will be that which was applied by the court in the substantive proceedings. As regards procedural consequences, the law of the State of origin and the law of the State where recognition and enforcement is sought will apply simultaneously.

Keywords: *recognition and enforcement of judgments, judicial review, exequatur, free movement of judgments, foreign judgment, creditor, debtor*

Приложното поле на изпълнителния процес в общи линии съвпада с това на осъдителния иск. С осъдителния иск, а след това и с осъдителното решение на съда, се цели да се осъществи неудовлетворено притезание, като на кредитора принудително се достави дължимата облага, включително чрез изпълнителния процес.

1. Приложение на Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела

През декември 2012 г. бе приет Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела – по-нататък „Регламента“.

Регламентът се прилага от 10.01.2015 г. и отменя Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22.12.2000 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела.

Една от водещите цели на новия регламент е да се запази изключителната юрисдикция на съдилищата на държавите членки. С оглед улесняване и ускоряване циркулирането на съдебни решения между страните-членки, е отменена процедурата по екзекватура.

Съдебното решение, изпълняемо в държавата-членка, в която е постановено, е изпълняемо във всички останали държави-членки, без да е необходима допълнителна декларация или процедура за постановяване на неговата изпълняемост. Или, след отпадане на екзекватурата по граждански и търговски дела, за целите на гарантиране на правото на защита на страните при признаване и допускане на изпълнение, държавата-членка по изпълнение осъществява съдебен

контрол чрез възможността, след подаване на молба от заинтересованата страна, да бъде извършен отказ от признаване на съдебното решение.

Независимо от това е въведена и процедура, с която при определени условия, лицата, срещу които се иска изпълнението, могат да подадат молба за отказ на признаване или изпълнение. В този случай съдът, компетентен да разгледа молбата, може да постанови отказ за изпълнение на съдебното решение, ако установи наличието на една или повече от изброените в Регламента предпоставки. Следователно, отмяната на производството по екзекватурата не означава, че едно съдебно решение винаги ще се изпълнява в замолената държава-членка, защото Регламент № 1215/2012 запазва механизъм за контрол. При новия режим, проверка за наличие на такива основания не е задължителна, освен ако не бъде иницирана от заинтересована страна, или автоматичното признаване не е еквивалентно на безусловно признаване. Основанията за отказ от признаване или допускане на изпълнение са всъщност юридически гаранции, чиято цел е защита на свободното движение на съдебни решения.

Съдебният акт разпростира последици и в държавата членка, където се иска признаването. Автоматичното признаване на решения цели максимална бързина и сигурност на оборота в рамките на единния европейски пазар. Зачитат се материалните последици на решението и същевременно се възпрепятства възможността за постановяване на противоречиви актове по идентични спорове от различни юрисдикции в рамките на ЕС.

Признатото чуждестранно съдебно решение има същите последици, както в държавата си по произход, но ги разпростира в правопорядъка на държавата-членка, където се иска неговото признаване.

Нормата на чл. 54 предвижда възможните хипотези, в случай че решението съдържа мярка или разпореждане, които не са познати в правото

на сезираната държава-членка, свързани с „адаптиране“ към позната мярка или разпореждане в правото на тази държава-членка.

По отношение на материалните последици на решението, приложимото право ще бъде това, което е било приложено от съда при разглеждане на делото по същество. Що се отнася до процесуалните последици на чуждестранното съдебно решение, ще се приложи едновременно правото на държавата по произход и правото на държавата, където се търси признаване.

След подходящо адаптиране към правопорядъка на държавата по признаване и допускане изпълнението (признават се обикновено установителни и преобразуващи решения), следва да се даде предимство на националното право на държавата по произход, като същевременно се отчитат и националните особености на процесуалните закони на държавите членки, както и възможностите на чл. 54 от Регламента. Така ще се гарантират правата на страната, получила властническия акт в държавата по произход, без да се стига до надхвърляне на пределите на последствията на националните съдебни решения в държавата по признаване. В противен случай може да се стигне до заобикаляне на процесуалните норми в държавата по признаване чрез нарочно водене на процес в друга държава-членка.

В нормата на чл. 37 от Регламент 1215/2012 е уредено пряко процесуално правило - необходимите документи, които трябва да бъдат представени в производството по признаване и изискването относно превода на чуждестранното решение.

Удостоверението по чл. 53 се издава от съда, който е постановил решението и е в стандартна форма, зададена в Приложение 1 на Регламента. Чуждестранното съдебно решение бива зачетено въз основа на заверен препис от съда по произход, както и удостоверение по чл. 53 от Регламент 1215/2012. Такова решение бива задължително за органа, пред който се

предявява, който е обвързан с постановеното в съдебното решение, докато по силата на изрична съдебна процедура признаването не бъде отказано.

Удостоверението се връчва на лицето, срещу което се иска изпълнението, преди първата изпълнителна мярка. Прилага се и съдебното решение, ако то не е било вече връчено дотогава на това лице. То може да поиска писмен превод на съдебното решение, ако не му е бил предоставян. Докато същият бъде изготвен и предоставен на лицето, срещу него не могат да бъдат предприемани никакви изпълнителни мерки. Допустими са единствено мерки по обезпечение в производството по изпълнение.

Чл. 40 от Регламента предоставя възможност за автоматично налагане на обезпечителни мерки, регулирани от националното право на държавата, където се иска изпълнение, с цел да се осигури безпроблемно изпълнение на претенцията на кредитора.

В чл. 41, пар. 3 е посочено още едно нововъведение на Регламент 1215/2012 – премахване на изискването за наличие на съдебен адрес или процесуален представител на територията на държавата, където се иска изпълнение.

В чл. 45 са уредени основанията за отказ от признаване/ изпълнение, в които е заложен баланс между интересите на кредитора, длъжника и обществото във връзка с гарантиране на скорост и сигурност на оборота в рамките на единния пазар.

По отношение на правилата за висящ процес е създадена възможност съдът, на когото страните, чрез изрична договореност, са предоставили изключителна компетентност, независимо дали е сезиран първи или втори по ред, да обяви преди всички останали сезирани със същия въпрос съдилища в държави членки, дали е компетентен, съобразно споразумението. До произнасянето му, всички други съдилища, сезирани с паралелни производства, спират производствата, а в случай на компетентност на съда по

споразумението, се отказват от компетентност в полза на този съд. Извън това производство, правилото за първия по време сезиран съд се запазва. Към кой момент се счита сезиран един съд, е определено в член 32 на Регламента, а правилата относно сключването и действителността на споразумението за делегиране на компетентност на съд се съдържат в член 25.

Новият Регламент обаче има действие по отношение на *„съдебни производства, образувани по отношение на автентични актове, формално съставени или вписани и по отношение на съдебни спогодби, одобрени или сключени на или след 10 януари 2015г.“* (член 66 от Регламента). Регламент (ЕО) № 44/2001 продължава да действа по отношение на съдебни решения, постановени в рамките на образувани съдебни производства, към автентични актове, формално съставени или вписани, и съдебни спогодби, одобрени или сключени преди 10 януари 2015 г.

В този контекст ще продължи да намира приложение и практиката на СЕО във връзка с разпоредби на Регламент (ЕО) № 44/2001.

По отношение на юридическите лица се счита, че *„местоживеенето им“* е в държавата, в която те имат своето седалище по устав, централно управление или основно място на стопанска дейност (член 62 и 63 от Регламента). Това правило не се прилага за Ирландия и Кипър поради особености на правната система на тези държави.

Запазват се правилата за изключителна компетентност на съдилищата на държава-членка, независимо от местоживеенето за изчерпателно изброените в член 24, по-специално ал. 2): *„по дела, които имат за предмет действителността на създаването, недействителността или прекратяването на търговски дружества или други юридически лица или сдружения на физически или юридически лица, или действителността на решения на техните органи — съдилищата на държавата членка, в която има седалище търговското дружество, юридическото лице или*

сдружението. За да се определи това седалище, съдът прилага своите правила на международното частно право“.

2. Процедури за изпълнение на съдебно решение - Чешка Република

Съдът по изпълнението е районният съд по седалището на ответника.

Производството по принудително изпълнение на съдебно решение може да бъде образувано само по молба на вискателя, ако ответникът не изпълни доброволно съдебното решение.

Ако в съдебното решение не е определен краен срок за спазване на задължението, се подразбира, че наложеното със съдебното решение задължение трябва да бъде спазено в рамките на три дни.

В молбата за принудително изпълнение на съдебно решение, с което се налага плащане на парична сума, трябва да бъдат обозначени специфичният метод на изпълнение. Молбата за принудително изпълнение трябва да бъде придружена от копие от съдебното решение, към което има потвърждение за неговата изпълняемост. Съдът, който се произнася по същество като съд от първа инстанция, ще осигури това потвърждение към съдебното решение. Не е необходимо да се прилага копие от съдебното решение, ако молбата за принудително изпълнение е подадена до съда, който е разгледал въпроса по същество като съд от първа инстанция. Решенията се изготвят винаги под формата на резолюции в изпълнително производство. По правило съдът ще разпорежи принудително изпълнение, без да изслушва ответника.¹

Изпълнението ще се извършва от съдебен изпълнител, посочен от вискателя в молбата за изпълнение. Актове на съдебния изпълнител се считат за актове на съда по изпълнението.

---

¹ https://e-justice.europa.eu/content_procedures_for_enforcing_a_judgment-52-cz-printMS_EJN-bg.do

Съдебният изпълнител може да започне да определя и обезпечава активите на длъжника, само след като съдът е издал разрешение за това и е разпоредил изпълнението.

Към молбата за изпълнение трябва да бъдат приложени оригиналът или заверено копие на изпълнителното основание заедно с потвърждение на неговата изпълняемост. Органът, издал изпълнителното основание, предоставя потвърждение на изпълняемостта, докато за спогодби и споразумения то се предоставя от органа, който ги одобрява.

Ако в изпълнителното основание не се определя краен срок за спазване на задължение, се подразбира, че наложеното с изпълнителното основание задължение трябва да се изпълни в рамките на три дни, а в случай на принудително извеждане - в рамките на петнадесет дни от обявяването на съдебното решение за окончателно.

Общият съд по отношение на ответника е компетентен да налага и изпълнява съдебно решение, да изпълнява дейността, определена от съда преди разпореждането на принудителното изпълнение, и по отношение на декларации за активите².

Принудителното изпълнение може да бъде разпоредено само до исканата от вискателя степен, която, в съответствие с решението, е достатъчна за неговото удовлетворение.

Съдът ще отхвърли молба за принудително изпълнение, ако от нея вече е ясно, че постъпленията няма да бъдат достатъчни, за да покрият разноските по принудителното изпълнение.

Съдебен изпълнител, който получава молба за изпълнение, ще поиска заповед за изпълнение (или изпълнителен лист) — най-късно петнадесет дни от датата на подаване на молбата — за разрешение и за разпореждане на

---

² https://e-justice.europa.eu/content_procedures_for_enforcing_a_judgment-52-cz-printMS_EJN-bg.do

изпълнението. Съдът ще издаде разрешение в рамките на петнадесет дни, ако са спазени всички законово определени предпоставки. Ако не са спазени всички законово определени предпоставки за извършване на принудително изпълнение, съдът ще даде указания на съдебния изпълнител да отхвърли, частично или изцяло, или да откаже молбата за изпълнение, или да спре изпълнителното производство. Съдебният изпълнител е обвързан с това указание³.

Плащането на парична сума може да се извърши чрез налагане на запор върху производствено предприятие.

Едва след като изпълнението е вписано в регистъра на започналите изпълнения, съдебният изпълнител ще прецени как ще се извършват действията по изпълнението, и ще издаде, или отмени заповед за изпълнение, свързана с активите, които следва да бъдат засегнати от изпълнението. В заповедта за изпълнение съдебният изпълнител трябва да избере метод на изпълнение, съответстващ на размера на задълженията на ответника и цената на вещта, от която трябва да се определи изпълнението на задължението на ответника. Чешкото законодателство позволява принудителното изпълнение да се насочи върху дружествен дял на съдружник-длъжник и върху акции.

Изпълнение, налагащо плащане на финансова сума, може да се извърши чрез принудителното отнемане на производствено предприятие.

Изпълнение чрез продажба на залог може да се извърши за заповорено вземане чрез продажбата на заложените движими активи.

В хода на принудителното съдебно изпълнение на съдебно решение е възможно да ответникът подаде жалба, но в рамките на 15 дни от предоставянето на писмено копие от съдебното решение. При това положение, съдебното решение няма да влезе в сила до постановяване на окончателно решение на апелативния съд по жалбата.

---

³ https://e-justice.europa.eu/content_procedures_for_enforcing_a_judgment-52-cz-printMS_EJN-bg.do

По-нататък в хода на принудителното изпълнение на съдебно решение не е възможно да се спре производството и да се пренебрегне спазването на крайния срок. Също така не е възможно да се предяви иск за възобновяване на изпълнението. Единствената възможност е участник в производството да подаде възражения срещу някои съдебни решения.

Нормативните актове, с които е уредено принудителното изпълнение на съдебно решение чрез съда са - *Закон № 99/ 1963 (чл. 251 – чл. 351a)* и *Граждански процесуален кодекс*.

Принудителното изпълнение на съдебно решение чрез съдебен изпълнител се урежда от *Закон № 120/ 2001 относно съдебните изпълнители и принудителното изпълнение (чл. 35 – чл. 73); Наредба за индивидуалните методи за принудително изпълнение на съдебно решение*. Съдебният изпълнител действа в съответствие с Гражданския процесуален кодекс.

3. Процедури за изпълнение на съдебно решение – Гърция

Принудителното изпълнение се извършва по инициатива на лице, което има право на това изпълнение и което дава съответно указание върху официалния препис на съдебното решение. Това указание е предназначено за конкретния съдебен изпълнител, като в него се посочва начинът и при възможност вещите, върху които ще се осъществява изпълнението (на принудително изпълнение подлежат следните: движими вещи, пари, недвижим имот, авторско право, патент; не е възможно да бъде насочено принудително изпълнение върху: лични вещи на длъжника и неговото семейство; храна и гориво, необходими за длъжника и неговото семейство; медали, сувенири, ръкописи, писма, семейни документи и търговски книги; книги, музикални инструменти, художествени инструменти; инструменти, машини, книги или други вещи, които са необходими на лица, които си набавят необходимото чрез личен труд; вещи, които могат да бъдат незабавно

повредени; корпоративните дялове в лични дружества; вземания за заплати, пенсии или застрахователни обезщетения). При налагане на заповед, това лице определя нотариус от района, където трябва да се наложи, който да извърши търга. Указанието трябва да бъде датирано и подписано от бенефициера или негов представител. Ако в него не е посочено друго, указанието дава право да се извършват всички изпълнителни действия.

Съдебният изпълнител, на когото се връчва официалния препис, заедно с указанието за осъществяване на принудително изпълнение, има право да получава плащания и да издава разписки, както и да предаде официалния препис на съдебното решение на длъжника, ако притезанието е изцяло удовлетворено. Съдебният изпълнител може да приеме и частично плащане, като в този случай трябва да издаде разписка и да отбележи това върху официалния препис. Частичното плащане не спира хода на принудителното изпълнение⁴.

Съдебният изпълнител изготвя доклад за всяко действие в изпълнителното производство. Ако принудителното изпълнение не е извършено, съдебният изпълнител изготвя доклад, в който посочва причините за това.

Както съдебните, така и извънсъдебните решения е възможно да подлежат на принудително изпълнение, без да е необходимо винаги да се подава молба до съда за издаване на изпълнителен лист⁵.

Служителите по принудителното изпълнение биват преки и непреки органи по принудителното изпълнение. Преките служители по принудителното изпълнение се назначават от вискателя, който подава

---

⁴https://e-justice.europa.eu/content_procedures_for_enforcing_a_judgment-299--printAll-bg.do?useContId=44101

⁵https://dg-justice-portal-demo.eurodyn.com/ejusticeportal/content_procedures_for_enforcing_a_judgment-52-el-bg.do?member=1

молбата. Те са: а) съдебни изпълнители, които са нещатни държавни служители с правомощия да предприемат действия по заповест на вещи, намиращи се във владението на длъжника, по заповест на имущество, б) нотариуси или съдии от районните съдилища, които ги заместват, оправомощени да провеждат доброволен или принудителен търг за заповестите/възбранените активи на длъжника и да разпределят постъпленията след определяне на реда за удовлетворяване на вземанията⁶.

Самото възлагане на принудителното изпълнение се извършва от лицето, което има право на това изпълнение.

Критериите, които съдилищата прилагат, за да постановят мерки за принудително изпълнение са бързо удовлетворяване на вискателите на ниска цена, защита на законните интереси на длъжника, съвпадането на интересите на вискателя и на длъжника по отношение на необходимостта да се постигне възможно най-добрата цена по време на търг, защита на интересите на трети лица.

Изпълнително действие не може да бъде предприето срещу дялови участия в дружества.

Вискателят има право да поиска и обезщетение за загуби, понесени в резултат на неизпълнение от страна на длъжника.

Няма обща разпоредба, която да налага срокове за вискателя. За да се предотврати забавяне на процедурата, е въведен само краен срок от една година, след изтичането на който налагането на заповест или други действия не могат да бъдат извършвани въз основа на същата заповест и не може да бъде проведен търг за продажба на вещи, наложените забрани или заповести, които поради изтичането на този краен срок са били отменени с решение на съда.

---

⁶ https://dg-justice-portal-demo.eurodyn.com/ejusticeportal/content_procedures_for_enforcing_a_judgment-52-el-bg.do?member=1

Единственото средство за правна защита срещу изпълнителното производство е молба за отмяна на задочно постановено решение, която може да бъде подадена от лицето, срещу което е насочено принудителното изпълнение, или от всеки кредитор със законен интерес в срок от 15 дни от първото действие по принудително изпълнение, ако молбата се отнася до действителността на основанието или предварителното производство. Компетентен е съдът, в чийто съдебен район се намира мястото на изпълнение, по-специално районният съд, ако изпълнителното основание е решение на районния съд, а във всички останали случаи - първоинстанционният съд в състав от един съдия, определен в *член 584 от Гражданския процесуален кодекс*. Ако изпълнителното основание е съдебно решение или заповед за плащане, възраженията са недопустими, тъй като, съгласно *член 330 и член 633, параграф 2, буква „в“ от Гражданския процесуален кодекс*, те се ползват със сила на пресъдено нещо.

Фактът, че е подадена молба за отмяна на задочно постановено решение, не спира принудителното изпълнение. То може да бъде разпоредено с решение на съда по искане на молителя, със или без предоставяне на гаранция. Решението се съобщава на съдебния изпълнител, който не може да осъществи което и да е действие по принудителното изпълнение, освен ако това не му е изрично разрешено в решението.

По отношение на принудителното изпълнение се прилагат ограничения, особено по отношение на запорирано имущество. По-конкретно, дружествените дялове са обявени за несеквестируемо имущество.

Длъжникът има право да подаде жалба срещу изпълнителното производство с две средства за правна защита: молба за възражение или искане за спиране на търг пред районния съд.

Принудителното изпълнение е уредено от *Граждански процесуален кодекс (чл. 927 – чл. 931)*. Молбата за възражение на лице, срещу което е

насочено принудително изпълнение трябва да съответства на изискванията на член 933 от Кодекса.

4. Процедури за изпълнение на съдебно решение – Франция

Във Франция, задълженията за плащане подлежат на принудително изпълнение посредством налагане на заповед. Ако заповедта се налага върху актив, принадлежащ на длъжника, то ще доведе до принудителна продажба на актива и постъпленията от продажбата ще бъдат изплатени на вискателя до размера на вземането му.

Тъй като задълженията за плащане се тълкуват и като задължения за действие, освен другите мерки за принудително изпълнение може да бъде наложена и глоба.

Съдебните изпълнители имат монопол върху осъществяването на принудителното изпълнение.

Съдебните решения, които не подлежат на обжалване, възпрепятстващо принудителното изпълнение, подлежат на такова изпълнение, без да е необходимо друго решение. Те се заверяват като подлежащи на принудително изпълнение от секретаря на съда или от нотариуса според случая. Няма друга междинна процедура от типа на производството по издаване на изпълнителен лист за допускане на принудителното изпълнение.

При липсата на съдебно решение, всеки вискател може да получи разрешение да предприеме действия за налагане на обезпечителен заповед или учредяване на съдебен залог. Сроктът на предприетите при тези условия мерки изтича бързо, ако другата страна не е била уведомена за тях (в рамките на осем дни) и ако вискателят не е предявил иск по същество за постановяване на съдебно решение, потвърждаващо вземането му.

разполага със срок от един месец, за да продаде запорираните активи. Въпреки това длъжникът, който депозира парична сума, достатъчна за изплащане на кредитора, може да получи освобождаване на мярката. Ако вискателят откаже да плати сумите, за които е отговорен, съдията по изпълнението е компетентен да се произнесе по спора.

Връчването на акта за заповест води до липса на наличност на ценните книжа и правата на акционерите, които следователно не могат да бъдат отчуждени, нито да бъдат предмет на заповест за разпределение.

Френското законодателство допуска определени хипотези по отношение на предприемачите - еднолични собственици, в които им предоставя право на специална защита по отношение на всички техни активи или на част от тях.

Действията по принудително изпълнение върху имущество протичат в две фази. В първата фаза, съдебният изпълнител налага заповест, за което уведомява длъжника. Ако длъжникът не оспори заповеста пред съдията по изпълнителното производство, съдебният изпълнител може да премине към втората фаза - принудително отнемане на имуществото с цел продажбата му на публична продажба.

Изпълнителните основания са с давност 10 години. Поради това мерките за принудително изпълнение трябва да бъдат предприети в рамките на този срок.

Разпорежданията на съдията по изпълнителното производство за допускане на заповест се обезсилват, ако обезпечителните мерки не са наложени в срок от три месеца от издаване на разпореждането.

Обжалването на изпълнителните основания е свързано с оспорване по съдебен ред на самото вземане пред съдията по изпълнителното производство, който е допуснал мярката. Жалбата може да бъде подадена

пред съда, при условие че наложеният запор не е преминал към фазата на принудителна продажба след установяване на вземането от съда.

Давностният срок на изпълнителните основания е 10 (десет) години. Той е заложен в член L. 111-4 от Кодекса за гражданските изпълнителни производства (*Code des procédures civiles d'exécution*).

Мерките за принудително изпълнение са определени в член L. 111-3 от Кодекса за гражданските изпълнителни производства⁸.

5. Процедури за изпълнение на съдебно решение – Хърватия

В Република Хърватия изпълнителните производства се провеждат от съдилищата въз основа на документи, удостоверяващи изпълняемо право, докато нотариусите провеждат изпълнителните производства въз основа на автентични документи.

Съдилищата провеждат изпълнителното производство въз основа на документи, удостоверяващи изпълняемо право. Документите с изпълнителна сила представляват годно изпълнително основание, ако в тях се посочват вискателят и длъжникът, предметът, видът, обхватът и времето за изпълнение на паричното задължение.

Ако документът с изпълнителна сила е решение, което изисква събиране на задължение посредством плащане или извършване на действие, в него трябва да е вписан краен срок за доброволно изпълнение, а ако такъв срок не е посочен, то той се определя от съда в изпълнителния лист⁹.

Вискателят инициира образуването на изпълнително производство въз основа на документи с изпълнителна сила, като подава молба за принудително изпълнение в съда. Молбите за принудително изпълнение

---

⁸ <https://www.legifrance.gouv.fr/>

⁹ https://e-justice.europa.eu/content_procedures_for_enforcing_a_judgment-299--printAll-bg.do?useContId=44101

могат да бъдат подадени лично от вискателя, като страна в производството, или от негов представител. Изпълнително производство може да бъде образувано служебно, когато това е изрично предвидено в закона.

Съдилищата с предметна компетентност в изпълнителното производство са общинските съдилища. Принудително изпълнение се извършва в определените от изпълнителния лист граници.

В изпълнителния лист трябва да се посочват: изпълнителното основание или автентичният документ, въз основа на който се провежда принудителното изпълнение, вискателят и страната, срещу която е насочено принудителното изпълнение (длъжникът), вземането, за което се иска изпълнението, изпълнителният способ и предметът на принудителното изпълнение, както и всяка друга информация, която е необходима за осъществяване на принудителното изпълнение.

В молбата за принудително изпълнение трябва да са посочени: искането за принудително изпълнение, в което се определя документът с изпълнителна сила или автентичният документ, въз основа на който се иска изпълнението, вискателя и длъжника, личните идентификационни номера на вискателя и на длъжника, вземането, което трябва да бъде удовлетворено, изпълнителният способ и (ако е необходимо) предметът на принудително изпълнение.

Предмет на принудително изпълнение могат да бъдат активи на длъжника като ценни книжа и дялови участия. В хода на производството заявителят може да реши срещу кое имущество може да бъде насочено принудително изпълнение.

Основната последица от принудителните мерки е ограничаването на правото на длъжника да разполага с активите си.

Изпълнителните производства във връзка с движима вещ води до продажбата ѝ с цел удовлетворяване на вземането на вискателя от сумата, получена при продажбата.

Принудителните мерки са валидни до прекратяването на изпълнителното производство, което настъпва при пълно удовлетворяване на вземането на вискателя или след като той е оттеглил молбата за принудително изпълнение.

Длъжникът има право да подаде жалба срещу издаден изпълнителен лист, или да подаде жалба срещу решение на нотариуса, издадено въз основа на автентичен документ.

Съдът разпорежда извършването на принудително изпълнение чрез способите и върху вещите, посочени в молбата за принудително изпълнение. Ако са предложени няколко способа или вещи, по искане на длъжника съдът ограничава изпълнението до избрани способности или вещи, ако те са достатъчни, за да се удовлетвори вземането.

Един от основните принципи на изпълнителното производство е, че по време на изпълнението и неговото обезпечаване съдът е задължен да зачита достойнството на длъжника, като гарантира, че принудителното изпълнение ще бъде възможно най-благоприятно.

В Република Хърватия изпълнителното производство (в рамките на което съдилищата и нотариусите извършват принудително събиране на вземания въз основа на документи, удостоверяващи изпълняемо право и автентични документи) се урежда от разпоредбите на Закона за принудителното изпълнение (*Ovršni zakon*), освен ако не е предвидено друго със специален закон. В член 23 от Закона за принудителното изпълнение е посочено какво представлява документ, удостоверяващ изпълняемо право, а определението за автентични документи е дадено в член 31 от Закона за принудителното изпълнение. В член 135 от Закона за принудителното

изпълнение са предвидени ограниченията, съгласно които определени движими вещи не могат да бъдат предмет на принудително изпълнение. По отношение на принудителното изпълнение върху парични вземания, също има наложени ограничения, които са посочени в член 173 от Закона за принудителното изпълнение. В член 241 и член 242 от Закона за принудителното изпълнение са предвидени специални правила за освобождаване и ограничаване на принудителното изпълнение по отношение на юридическите лица. Защитата на длъжниците-юридически лица в хода на принудителното изпълнение на парични вземания е предвидена в член 76 от Закона за принудителното изпълнение.

6. Процедури за изпълнение на съдебно решение – Италия

Отговорни за принудителното изпълнение са общите съдилища. Молбата за отказ за изпълнение също трябва да се подаде до общите съдилища.

Наличието на изпълнително основание е необходимо и достатъчно условие за започване на изпълнително действие. Изпълнителните основания са два вида: съдебни изпълнителни основания и извънсъдебни изпълнителни основания. Съдебните изпълнителни основания включват съдебни решения, актове и определения, постановени от съда в хода на съдебното производство или при приключването му. Извънсъдебните изпълнителни основания включват дългови инструменти, публични актове и заверени частни актове, изготвени самостоятелно от страните.

Принудителното изпълнение започва с връчването на длъжника на изпълнителното основание, което подлежи на изпълнение, както и с връчването на заповед за изпълнение. След това, съдебният изпълнител пристъпва към налагане на заповед. Запорът трябва да бъде наложен в рамките на 90 дни от датата на връчване на призовката за доброволно изпълнение, но

не преди изтичането на определения в нея краен срок. Ако в посочения срок не бъде наложен запор, призовката за доброволно изпълнение се обезсилва¹⁰.

Запорът става нищожен, ако в рамките на 45 дни от приключването му не е поискано възлагане или продажба на запорираната вещ.

Необходимо и достатъчно условие за започване на принудително изпълнение е изпълнително основание, включващо право, което е „безспорно, ликвидно и изискуемо“. В хода на производството, съдия-изпълнителят може да постановява различни видове мерки. Възможните мерки варират от такива, които са необходими за правилното протичане на производството, до мерки, които са с конкретна полза.

На принудително отчуждаване подлежат и движимите вещи и дяловете в дружества. Запорът върху вземания на длъжник или върху имущество на длъжник, намиращо се у трети лица (например, ако представлява дял от дружество), се извършва с акт, за който се уведомява лично и третото лице. Съгласно Член 552, освен длъжника, третото лице също следва да декларира, че притежава имущество, принадлежащо и на длъжника, а съдията, след като изслуша страните, урежда прехвърлянето или продажбата на имуществото в съответствие с член 529 и следващите или прехвърлянето на вземанията.

Правната система на Италия дава право на длъжника (и/или на трети задължени страни) да обжалва актовете и решенията, свързани с процедурите по принудително изпълнение. Жалбите могат да бъдат два вида:

- жалба срещу принудителното изпълнение, при което се оспорва правото да се пристъпи към принудително изпълнение (или съществуването на правото на вискателя да пристъпи към принудително изпълнение);

---

¹⁰ https://e-justice.europa.eu/52/BG/how_to_enforce_a_court_decision?ITALY&action=print

- жалба срещу подлежащи на принудително изпълнение актове, при което се изтъкват процесуални пороци (с цел оспорване на законността на документите, приети при процедурата по принудително изпълнение).

Действията по принудителното изпълнение не могат да бъдат успешни, ако е изтекъл давностният срок на вземането. Давностният срок е различен в зависимост от съответното право. В закона е определен различен давностен срок в зависимост от вида на инструмента, доказващ вземането, на който се основа принудителното изпълнение.

Изпълнителните основания са установени в член 474 и 475 от Гражданския процесуален кодекс. В член 480, параграф 3 от Гражданския процесуален кодекс са предвидени формалните изисквания за съдържанието на призовката за доброволно изпълнение. В член 474 от Гражданския процесуален кодекс е посочено, че необходимо и достатъчно условие за започване на принудително изпълнение е притежаването на изпълнително основание, включващо право, което е безспорно, ликвидно и изискуемо. Жалбата срещу принудителното изпълнение, при което се оспорва съществуването на правото на вискателя да пристъпи към принудително изпълнение, е уредена в член 615 и член 616 от Гражданския процесуален кодекс. Жалбата срещу подлежащи на принудително изпълнение актове, поради наличието на процесуални пороци, е уредена в член 617 и член 618 от Гражданския процесуален кодекс.

7. Процедури за изпълнение на съдебно решение – Кипър

Компетентни органи да извършват принудително изпълнение са съдебната служба (съдебни изпълнители) и поземленият регистър.

Съдебните решения или заповеди подлежат на принудително изпълнение след постановяването им. Наличието на краен срок за подаване на жалба не предполага само по себе си спиране на принудителното

изпълнение. За тази цел жалбоподателят трябва да подаде мотивирано искане за спиране на изпълнението.

Актове, които не са издадени от съда, не подлежат сами по себе си на принудително изпълнение, но може да се допусне принудителното им изпълнение след обявяването им от съда за изпълняеми. Съдът, който е компетентен да издава заповед за принудителното изпълнение на акт, който не е издаден от съд или е издаден от чуждестранен съд, е районният съд по местопребиваване на лицето, срещу което ще бъде допуснато принудителното изпълнение.

Принудителното изпълнение се изпълнява главно от съдебни изпълнители, които са държавни служители, назначени на постоянна длъжност в съдилищата. За да се ускори процедурата по принудително изпълнение, от 1996г. връчването на документите по всички граждански дела е поверено на частни дружества, така че съдебните изпълнители могат да се съсредоточат върху принудителното изпълнение на съдебните решения¹¹.

Критериите при принудително изпълнение на съдебно решение между страни в Кипър могат да се различават в зависимост от конкретния случай. Необходимо е да има съдебно решение, с което се поражда задължението, да бъде връчено и да е налице отказ/невъзможност от страна на ответника да плати посочената в решението сума.

Принудителното изпълнение може да бъде насочено върху дружествени дялове, а сред мерките изрично е посочено прекратяване дейността на дружество.

Всички неоспорени разпореждания са окончателни и имат сила на пресъдено нещо.

---

¹¹ https://e-justice.europa.eu/content_procedures_for_enforcing_a_judgment-52-cy-maximizeMS_EJN-bg.do

Съдебно решение за допускане на мерки за принудително изпълнение, е валидно шест месеца от датата на неговото постановяване. В случай на неизпълнение в рамките на този срок съдебното решение може да бъде подновено от съда, съгласно правило 40D.8 от Гражданския процесуален кодекс.

8. Институтът на изпълнение на парични средства в разгледаните по-горе шест държави-членки на ЕС е сходен. Интересно е да се постави акцент върху особеностите на изпълнение на парични средства върху дялове и акции от търговки дружества поради спецификата им като обект на изпълнение. В тази връзка, прави впечатление, че от изследваните шест държави-членки, единствено гръцкото законодателство не позволява принудителното изпълнение да бъде предприето срещу дялови участия в дружества, а съгласно френското – предприемачите-еднолични собственици имат право на специална защита по отношение на всички техни активи или на част от тях.

9. Необходимост от приобщаване на българската доктрина и практика към тенденциите в чуждестранните уредби и изследвания на института на изпълнението на парични вземания

Безспорна е нуждата от приобщаване на нашата доктрина и практика към най-новите тенденции в чуждестранните уредби и изследвания на института на изпълнението на парични вземания. Динамиката в отношенията „кредитор-длъжник“ в глобален план изисква „сериозен отговор“ от страна на институциите и модернизиране както на самия институт, от гледна точка на хармонизацията му със законодателството на ЕС, така и въвеждане на модерно, бързо и адекватно електронизирано изпълнение.

Можем да си припомним старата латинска поговорка *ubi ius, ibi remedium* – няма право без ефективна съдебна защита.